Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1014 — ՇԱԲԱԹ 23 ՄԱՅԻՍ 1887 — (Ն. Տ.) 4 ՅՈՒՆԻՍ 1887 — 12 ՐԱՄԱԶԱՆ 1304

20 ՓԱՐԱ (ՁՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻԱՆ)

ՄԱՆ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԴՐՈՒԹԻԱՆ ՊԷՏՔ Է ԴԻՒՂԻՍ.
ԱՌ Ի ՄԻՋԱԳՐՈՒԹԻԻՆ
ՎԱ[illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

[illegible]

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (ՁՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻԱՆ)

ԳԻՆԸ ԲԱԺԱՆԵՐՈՒ ԱՓՕՐՈՒԹԻՒՆ

Ի Գրաստ Համար Տարեկան	Ոսկեդրամ արծաթ 160
» » Վեցամսեայ	» » 80
» » Երեքամսեայ	» » 40
Դուռս առաք » եւ տեղական	
Թղթատարով տարեկան	» » 240
Դուռս առաք Համար եւ տեղական	
Թղթատարով վեցամսեայ	» » 120
Օտար երկրներ տարեկան	Ֆրանք 56
» » վեցամսեայ	» 28

Դուռս գրկուած յիշատակ հարցու ծախքը ներկանութեան վրայ է։ Խմբագրութեան դրուած նամակ կամ գրութիւն կու չտրուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deirmen Han Constantinople

Կ. ՊՈԼԻՍ, 23 ՄԱՅԻՍ, 1887

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍԱԿԱՒԱՐԱՆ ԵՒ ՇՈՒԿԱ.

Քաղաքական կացութիւն. — կազմութիւն Ֆրանսական նոր Նախարարութեան. — Օմ. նոր Փոստատեղիք. — Բարերացում Օսմ. Արժեթղթից. — Օսար Արժեթուղթ. — Սեղանաւորական հաստատութիւնք. — Երաչտութիւն ի Փոքր Ասիա. — Մօտալուտ տեղւոյն Սոփր. — Ինկիր Փոքր-Ասիոյ Երիվեթուղեաց։

Շաբաթուս լուրերը, ներքին թէ արտաքին, նպաստաւոր էին, և լաւ ազդեցութիւն ըրին մեր արժեթղթոց վրայ, նկատական Նախարար Զիւհտի փաշային համար ըսուեցաւ թէ պիտի յաջողի երեք ու կէս միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւն մը կնքել Մաբօտտան եկամուտներէն մաս մը յանձնելով Հանրային Պարտուց Վարչութեան. Միւս կողմէ, եգիպտական հարկին մէկ մասն ալ ատաս կացուցանելով, Ռոչիլտներուն ձեռամբ արտաքին փոխառութիւն մը կնքելու ծրագիրն ևս ի բաց թողուած չէ տակաւին։ Այս լուրերը և շաբաթուս քաղաքական ընդհանուր վիճակն օսմ. արժեթղթոց վրայ նոր բարձրացում մը յառաջ բերին, Բոռոլխէն, զոր անցեալ շաբաթու Թուղուցինքը ի 16, իյնալէ յետոյ 15. 38, մէկ ոսմամբ բարձրացաւ մինչեւ 16. 25։ Երկկ այդ գնով բացուեցաւ, և մինչ կը գրէինք, (ուրբաթ կէս օր,) 16. 21 էր։

Օսմ. Փոխառութեանց Ա. կտէրը 24. 20 էն ելաւ 25. 20, և Բ. կտէրը՝ 14. 30էն 15. 10։

Ներքին Փոխառութիւնը, զոր անցեալ շաբաթու Թուղուցինք 40. 36, բարձրացաւ մինչեւ 41. 16, և այժմ՝ 41. 12 է։ Եթէ 3 ¼ միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւնը կնքուի, Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն, որուն յերաշխաւորութիւն պիտի տրուին մաքսային հասոյթը, պիտի ընդունի Տախիլիէի կտրօնները, զոր Մաբօտտունը կընդունի։ Այս պարագային մէջ, յիշեալ փոխառութեան կնքուելէն յետոյ Տախիլիէի նոր բարձրացում մը պիտի ունենայ։

Թոնֆիճն 17 զրուշէն ելաւ 17. 5։

Երնիւ-ին 34. 50 էն բարձրացաւ 34. 75, նախ քան զվճարահանութիւնն։ Ցետ վճարահանութեան, սովորութիւն է որ երկաթուղին կէսէն մինչեւ մէկ ֆր. կորսնանի։ Բայց շաբաթուս մէջ այս անկում տեղի չունեցաւ։ Երկաթուղին ձայց 34. 75 ի գնոյն վրայ, այսինքն կորսնանելիք տարբերութեան չափ վրայ դրաւ, ընդհանուր բարձրութեան։

Ռոնսոլիտէի և երկաթուղւոյ վրայ խօսելով, ուշադրութիւն պէտք է հրաւիրենք Օսմ. Պանքային վերաբերեալ տեղեկութեան վրայ, որով իմացուց թէ երկաթուղւոյ թուղթերէն զատ օսմ. միւս բոլոր արժեթուղթք, որք մինչեւ մէկ տարի (1888 մարիս 1) չեն ներկայացուիր ի Պանքան՝ միացուելու համար, այն թերևսական անգին ո՛և է արժէք չպիտի ունենան, Բաժանորդ եղողն կորսնացնելու է։ Բաժանորդ եղողներն ալ, որք Մահմուտ Նէֆիմ փաշային օրով Բանգան ամսոյ մը մէջ հանուեցան ի փոխարէն Ռոնսոլիտէի տոկոսեաց անվճար կեսուն, թէեւ ներկայ տարւոյ դեկտ. 8.20ին պիտի ոչնչանային երէց Պանքան չներկայացուէին, մինչեւ 1888 մարիս 1 միջոց ունին, յետ որոյ անոնք ևս պիտի ոչնչանան։ Ուրիշ ծանուցմամբ մը, հասարակութեան յայտ տրուած է նաև թէ վիճակահանութեան Թուականէն մինչեւ 15 տարի չգանձուած պարգեւաբեր երկաթուղիք այլևս չպիտի վճարուին, Կարծէ որ հասարակութեան ամէն մասերը, մանաւանդ գաւառացիք, վերահասու լինին այս պայմանական կարգադրութեանց, իրենց վաղեմի հարստութեան բեկորներէն ևս չզրկուելու համար տարիէ մը։ Պանքան հաշուած էր թէ այժմ 7,009 հատ բաշուած թիւեր կան, որոց տակաւ չեն ներկայացուցած պարգեւներն ստանալու համար, Գանձուած պարգեւներուն մէջ կան երեք հատ 600,000 ֆրնոց և վեց հատ 300,000 ֆրնոց։ Անշուշտ, հրդեհներու մէջ այրած կամ այլ պատճառաւ փճացած թուղթեր կան ասոնց մէջ, Բայց այս թուոց հրատարակումէն ի վեր դիտուեցաւ թէ իրենց տարց անհոգութեամբ չնայուելով անվճար մըցացած թուղթեր ալ ո՛չ նուազ կը գտնուին հասարակութեան ձեռքը։

Օսմ. արժեթղթոց ընդհանուր բարձրացման հակառակ, դիտելի է Օ.մ. Պանքայի բաժնեթղթին կայուն և յուսալացած վիճակն. որավհետեւ մինչ Ռոնսոլիտէին վրայ մէկ ամբողջ միութեան յաչելուժ մը տեղի կ'ունենար, Օսմ. Պանքայի բաժնեթուղթն անխախտ կը մնար 10 ⅜ի գնոյն վրայ, ուր թողուցինք զայն նախորդ հօլիճնկին վերջը։ Կ'ըսուի թէ վճարելի չահաբաժինն վերջի լինդիը կայ միայն։ Օսմ. Պանքայի Բարիզի մասնախումբը 12 ու կէս ֆր. կառաջարկէ եղեր, իսկ Լոնտոնի մասնախումբը 15 ֆր։ Ուրիշ տարիներ հակառակ տեղի կ'ունենար։ Բարիզի մասնախումբը Լոնտոնի մասնախմբէն աւելի չահաբաժին կը ներկայացուցած ըլլալով, Ռոչիլտներուն ձեռամբ արտաքին փոխառութիւն մը կնքելու ծրագիրն ևս ի բաց թողուած չէ տակաւին։ Այս լուրերը և չաբաթուս քաղաքական ընդհանուր վիճակն օսմ. արժեթղթոց վերջապէս նոր բարձրացում մը յառաջ բերին, Բոռոլխէն, զոր անցեալ շաբաթու Թուղուցինքը ի 16, իյնալէ յետոյ 15. 38, մէկ ոսմամբ բարձրացաւ մինչեւ 16. 25։ Երկկ այդ գնով բացուեցաւ, և մինչ կը գրէինք, (ուրբաթ կէս օր,) 16. 21 էր։

Օսմ. Փոխառութեանց Ա. կտէրը 24. 20 էն ելաւ 25. 20, և Բ. կտէրը՝ 14. 30էն 15. 10։

Ներքին Փոխառութիւնը, զոր անցեալ շաբաթու Թուղուցինքը 40. 36, բարձրացաւ մինչեւ 41. 16, և այժմ՝ 41. 12 է։ Եթէ 3 ¼ միլիոն ոսկւոյ փոխառութիւնը կնքուի, Հանրային Պարտուց Վարչութիւնն, որուն յերաշխաւորութիւն պիտի տրուին մաքսային հասոյթը, պիտի ընդունի Տախիլիէի կտրօնները, զոր Մաբօտտունը կընդունի։ Այս պարագային մէջ, յիշեալ փոխառութեան կնքուելէն յետոյ Տախիլիէի նոր բարձրացում մը պիտի ունենայ։

Թոնֆիճն 17 զրուշէն ելաւ 17. 5։

Երնիւ-ին 34. 50 էն բարձրացաւ 34. 75, նախ քան զվճարահանութիւնն։ Ցետ վճարահանութեան, սովորութիւն է որ երկաթուղին կէսէն մինչեւ մէկ ֆր. կորսնանի։ Բայց շաբաթուս մէջ այս անկում տեղի չունեցաւ։ Երկաթուղին ձայց 34. 75 ի գնոյն վրայ, այսինքն կորսնանելիք տարբերութեան չափ վրայ դրաւ, ընդհանուր բարձրութեան։

Ռոնսոլիտէի և երկաթուղւոյ վրայ խօսելով, ուշադրութիւն պէտք է հրաւիրենք Օսմ. Պանքային վերաբերեալ տեղեկութեան վրայ, որով իմացուց թէ երկաթուղւոյ թուղթերէն զատ օսմ. միւս բոլոր արժեթուղթք, որք մինչեւ մէկ տարի Ռուվիէ կամպէդդալի խմբակին կը վերաբերէր, որուն հակառակորդ էին հանրապետական կուսակցութեան միւս երկու խմբակները, մին արմատական, որոյ պետն է Պ. Բրէմանսօ, միւսը ծայրայեղ, որուն կը վերաբերին Պ. Ռոշֆորտ ի պէս յանդգնագոյն Հանրապետականք կամ Ընկերվարականք. Պ. Ռուվիէ, անդամակից կամպէդդալի մեծ Նախարարութեան, այս միջոցիս ելմտացոյցի ճանապարհորդին նախագահի բարձր պաշտօնը կը վարէր։ Նորա նախագահութեամբ գործող Ցանձնաժողովին տեղեկագիրն էր որ պատճառեց Պ. Կոպլէի Նախարարութեան անկումը։ Բայց եթէ Պ. Ռուվիէ, նախագահ Ցանձնաժողովին, պատճառական է, տեղեկագիրը, Պ. Քամիլ Բէյդան, արմատական է, Պ. Կոպլէի ժառանգութիւնն ուրիշ որոնէ կինար. Պատճառականաց թէ Արմատականաց, Պ. Կոպլէի հակառակ քուէարկողներուն մէջ կային թէ Պատճականներ և թէ Արմատականներ, իրենց պետով, Պ. Բրէմանսօ կը պնդէր թէ այս անդամ Արմատականը պէտք է կազմեն Նախարարութիւնը, Պ. Ժիւլ Կրեվի Պատճականաց յանձնեց այս գործ։ Ատոր ծագեցաւ յայտնի թշնամութիւն Արմատականաց ընդդեմ Պ. Ռուվիէի, զոր ուզելին տապալել ժողովոյ առջի նստին մէջ իսկ։ Առ այժմ չյաջողեցան. զի 139ի դէմ 285 ձայներ ժողովը վստահութեան քուէ տուաւ նորակազմ Վարչութեան։ Բայց պարզ հաչիւ մը կայ ընելու։ Վերջերս Ֆրանսան կառավարողնախարարութիւնը, իրենց պաշտօնավարութեանց դէմ սկզբնաւորեցին, արտաքին ազդեցութիւն կը դնէին հանրապետական կուսակցութեան ամէն խմբակներէն, և այսու հանդերձ յոյժ կարճատեւ եղան։ Արդ, տեւականութեան ի՞նչ յոյս կընայ ունենալ նախարարութիւն մը, որ, հանրապետականաց միայն մէկ խմբակին կազմեալ, իւր պաշտօնավարութեան առաչին օրէն իրեն դէմ կը գտնէ հանրապետականաց մէկ ուրոյ մասն, և մէկ երեւելի պետն, Պ. Բրէմանսօ։ Վերոգրեալ թուանշաններէն կ'երեւի թէ Միապետականաց մէկ մասն հարկ հաւատաց է Հանրապետականաց մեծամասնութեան հետ միանալ՝ կարելի գործ եղող համար Պ. Ռուվիէի Նախարարութեան գոյութիւնն, որպէս զի Ֆրանսա բողոքովին անիշխանութեան չմատնուի։ Բայց Միապետականաց հայրենասիրութիւնն այնչափ է միայն որ, քիչ մը ժամանակ հանգարտիլէն յետոյ, կը փոթթան միանալ ամէն հանրապետական Նախարարութեան թշնամւոյ հետ, որոր անկումը փութացնելու համար, որպէս զի Հանրապետականներն անկարող լինի երկիրը կառավարելու, եթէ վաղիւ, ինչպէս չատ հաւանական է, Միապետականք Պ. Բրէմանսոյի հետ միանան, ո՛ր կը միայ մարիս 30ի մեծամասնութիւնն։ Անկարելի է ուրեմն թէ Պ. Ռուվիէի Նախարարութիւնն երկարաձեւ չի կրնար լինել։

Բայց վերջապէս, Նախարարական տագնապին վերջանալն և իշխանութեան միւս հաւատար զօրութիւն կ'արտադրէ։ Տկար, նիհար եւ փափկամարմ կիներ տեսանք որք տան, տան եւ հինգ, քան դիշերներ չարաչար եւ առանց վայրկեան մը իսկ ննջելու իրենց հիւանդ զաւկին եւ ամուսնոյն տնարին քով անցուցին։

Եթէ ճշմարիտ է որ իւր քնասօսական պատահանց կիրառութեան տեսակէտով կինն աքսիոքին չափ չէ քան թէ աքսիոքն է որ կու չափ չէ, ոչ նուազ ճշմարիտ է որ եթէ զայն իւր կենցաղին մէջ նկատենք, Ջրային դրամեան մէջ կը բախտ ոտի եւ Ջրերն են որ զայն դատ են ինչ որ է։ Եթէ այժմ ինչպէս սովորաբար ըզգալի մէջ՝ սիրան կարեկից զգացմանց իբր նշանակ առնենք, կարող ենք ըսել նաեւ թէ կինն ոչ միայն Ջրերուն մէջ կը բախտ ոտի այլ նաեւ սրտին մէջ։

Այդպարեւ ո՞ր դանելու է աւելի սէր, աւելի կիրք, աւելի անպատում գորով քան ի սիրտ կնոջ։ Ո՞ր գանելու է աւելի հիանալի հատատամուութիւն, աւելի վեհ անձնուիրութիւն, նահանջիական քաջագործութիւն, մեծանձնութիւն, անձնուրացութիւն, զոհողութիւն, առաքինութիւն եւ գիւցազնութիւն։

Ա.յսպէս ուրեմն սիրան ու Ջրերն՝ ասոնք են ահա կնոջ երկու մեծ ուժերն, երկու մեծ չարժառիթներն։ Երկու բառով կարող ենք արտայայտել զանոնք, պատասխանելէ և դիպուածէ։ Եւ այդ արեւ կնոջ գործերուն մեծ մասն այս երկու աղբիւրներէն կը բղխին. տպաւորութիւններէ, իրենց ամենայն ստատութեամբ եւ յախտուն ինքնաբերութեամբ. սրտէն, իւր բոլոր եռանդեամբ եւ բոլոր զեղմամբ։

Եթէ ինչպէս իրաւամբ ըսուած է՝ սրտէն է որ ամենէ վեհ խորհուրդներն եւ վեհագոյն ներշնչումներն կը բղխին, եթէ յարդն եւ կարեկցութիւնը սրտի ձիրքերուն պէտք է յարին, ծիրանի սրտան է կինն սիրուելու եւ յարգուելու։ Եւ եթէ կորովի գործերը տպաւորութեանց ստատութենէն կը ծնին, որչափ մեծ պէտք է լինի կնոջ զօրութիւնը։ Ինչ մեծ պիտի լինի իւր ուժը, քանի որ այնչափ բուռն եւ խորին կերպիւ դիւրազգած է, քանի որ իւր Ջրային դրութիւնը միշտ արձան կենդանի թող կուտայ իրեն անհամեմատ եռանդեամբ իւր տպաւորութիւնքն արտայայտել։ Բայց մարդկային ամէն իրաց մէջ չարն բարւոյն մօտէն կ'ընթանայ, ստուերը լուսոյ կը հետեւի, լաւագոյն իւր անպատեհ հակիւններն եւ վտանգներն ունի, քարքն ծաղկանց մէջ կը թաքչի։

Այդ փափուկ զգայականութիւնը, այն զօրեղ բուռն կերպը որ կնոջ զօրութիւնը կը կազմեն, միանգամայն իւր տկարութիւնն են։ Կնոջ մօտ կրնան հաւատար չէ Ջրային դրութեան եւ արիւնային դրութեան մէջ եթէ Ջրային հաւասարութիւնը յորդաւոտ կը հոսի, արիւնն ոչ այնչափ ճոխ եւ ոչ այնչափ առատ է անոր փրփրաթ հակակշիռ մը լինելու համար։ Արեան նուազութիւնը կնոջ կազմութեան նշանններէն մին է եւ ասոր համար ահա իւր զօրութիւնն աւելի Ջրային զրգռութեան մ'է քան թէ իրական, բնական եւ արդարացիր զօրութիւն մը։ Արդար հաւասարակշռութիւն մը չը կինայով Ջրային եւ արիւնային երկու դրութեանց մէջ, արիւնային դրութիւնն հաւասարապէս զօրաւոր՝ անկարող է Ջրային դրութիւնն իւր կանոնաւոր գործունէութեան արդար միջավայրին մէջ պահելու։ տակից առաչ կուգան այն զառանցանք, այն անկարգութիւնք, ամէն տեսակ Ջրային խանգարումներ, Ջղագրգռութիւնք, այն ընդհանուր Ջղախտը որք կնոջ ախտաբանութեան մէջ մեծ մաս մը կը կազմեն. տակից առաչ կուգան արգանդախեղդն (histérie) իւր ամէն ձեւերով, տատանքի եւ աչեաց Ջղացաւերն, չաթոթափ, եւն. եւն. տակից կուգան նաեւ հոգեկան վիճակին վրայ ցաւալի ներգործութիւնք, մտաւորական եւ Ջրային խանգարմունք, առանց պատճառի բարկութիւնք, բարեաց անհաւատութիւնք, ուրախութեան եւ արիութեան յանկարծակի երեւոյթք, անտեղի ժպիտք եւ արտասուք, որք կինն դիւրագրգիռ, փոփոխամիտ, յեղյեղուկ, գաղափարաց եւ զգացմանց մէջ անհաստատ էակ մը կը դարձնեն եւ որոյ վրայ կարելի չէ լինիր վստահիլ։

Այս Ջրային վիճակներն որ չատ տարածական են կանոնց եւ փոթորկալից ուխտավայրը բնութիւն մը կուտան անոնց, երբեմն աւելի կը չատնան։ Այսպէս ամէն ամիս տարեկան խանդագնութիւնք կը տատնական կամ նոր ցաւեր երեւան կ'երեւին ինչպէս անգար, փսխումն, փորկարութիւնք, մկրծային եւ որովայնի թնդերացաւք։ Այսպէս է նաեւ յղութեան ժամանակ։ Մանաւանդ առաչին յղացողը դժնդակ ցնցումներ կը կրէն եւ մանաւանդապէս տպաւորութիւնք որ հիւանդը ուժգնապէս կը ձգեն, անընդհատ եւ տատնիկ չար հազ մը, տակաւին տակոսի կարծնեաց հատուածին, որ տարաբար չատալ կը բերէ ժամանակաւոր անկում մը։ Դիտելի է տակաւին թէ աֆրանեան խնդիրը բաց կը մնայ, և հատնական չերեւիր անպէտ ատ, և հատնական չերեւիր անպէտ հատաձանութիւն մը կեդր. Ատիոյ վերաբերեալ խնդրոց վրայ։

Իսկ եղիպտական Մէյթուր, մեր հրապարակի վրայ, 82.20էն (օսմ. ոսկի) բարձրացաւ 83.10ի, և ի Լոնտոն, 74.58էն (անգլ. ոսկի) բարձրացաւ 74.78ի։ Եգիպտական Ա.ուժիշաբրեան, անդեալ չաբթուն 97 ու կէս ի Լոնտոն, երեկ 98 հետագրեցաւ Լոնտոնէ։

Թէ ռուսական արժեթղթին չաբթուս մէջ կրած անկումը քաղաքական պատճառներու չէր կրնար վերագրուիլ, ակներեւ է թուղթ Ռուսլնին ընթացքէն, որ քանի մը չաբաթէ ի վեր անընդհատ կը բարձրանայ, մինչ եթէ Ռուսիա քաղաքական գիւանարութեան մը բռնուի, ամէնէն առաչ իւր թղթադրամի վարկը պիտի կորչի։ Ռուպլին, զոր անցեալ չաբթու թողուցինք ի 9 ու. 96 կ., օսմ. ոսկւոյ հետ բաղդատմամբ, այժմ 9 ու. 80 կ. է, որ կը նշանակէ 35 բաբլիքի (կամ կոպէկի) բարձրացում մը երեք չաբաթ առաչուան գնոյն վրայ, և 16 բաբլիքի բարձրացում մը անցեալ չաբթուն վրայ։

Մեր սեղանաւորական գլխաւոր հաստատութեանց թուղթերուն վրայ չաբթուս մէջ նչանակելի փոփոխմունք չկային։ Կոպէ Էշօմ այս կիւրակի կարծիք կը յայտներ թէ Սուլթէ Ժիւլէյման դամպարձի իսկ չահ ունի իւր բաժնեթղթերուն անկման մէջ, որպէս զի հրապարակէն ածան գնէ այն թուղթերը, զորս գնելու և ոչնչացնելու արտօնութիւն ստացած է բաժնետուրց վերջին Ընդհանուր Ժողովին, և այսպէս չահ մ'ընէ։ Բայց այս կարծիքը չստուգուեցաւ չաբթուս մէջ։ Զի Սօս. Ժէնէրալին թուղթն անփոփոխ մնաց 3.35 ոսկւոյ գնոյն վրայ։ — Պէտ ը Բենոպտընսէլ 5.15էն ելաւ 5.20ի։ Միւս ընկերութիւնք և Թրամվէյն անփոփոխ։

Վաճառականութեան համար չաբթուս մեծ լուր յոյժ ողբալի լուր մ'է, երաչտութիւնը Փոքր Ասիոյ քանի մը կարեւոր նահանգաց մէջ ազետալի հետեւութիւն ունեցած է։ Ստանալի և Գծնեւայի նահանգաց հունձքերուն արդէն բոլորովին գառապարտուած են, և կը վախցուի թէ ուրիշ գաւառներէ եւս ցաւալի ծանօթութիւններ պիտի առնուին հետզհետէ։ Ստանալի և Գծնեւայի նահանգաց մէջ ժողովրդեան թըշուառութիւնն յետին աստիճանի հասած է։ Ամերիկացի Միսիոնարի մը նամակ զոր հրատարակեցինք երէկ, Ստանալի մասին բաւական տեղեկութիւն կուտար։ Մեր տեղեկութեանց նայելով, ի Գծնեւա եւս հնձոց կորստեան պատճառաւ ազգաբնակչաց ժողովուրդն անհաւատալի գնելով ամէն բան ի վաճառ հանած է, հաց և սերմ ճարելու համար։ Այս ազէտք անչուշտ մեծ վնաս պիտի պատճառեն թէ կապ. կառավարութեան, տուրքերը նուազելով, և թէ վաճառականութեան, գործերը պակսելով։ Բայց ամէն քանէն ատելի մտահոգութեան արժանի է խոզ ժողովրդեան վիճակը, զի հիւանդութենէ տակի նչանները կ'երեւին, որք առաչիկայ եղանակներուն մէջ կըրնան սաստկանալ։ Ինչպէս ծանուցուեցաւ, կառավարութիւնը նախահոգ միջոցներ ձեռք կառնու, և արդէն որոշած է Ստանա գրկել զինուորական բժիշկներ, եվգաֆի վարչական խորհրդոյն անդամ, իմանալով քննելու ժողովրդեան պէտքերն, և կարելին ընելու՝ թշուառութեանց սփոփման համար, Ցայտնի է սերմ պիտի բաչխէ գիւղացւոց, երաչտութեամբ կորած պերճերուն տեղ, Նաև, պաշտօն ունի նախագահելու Ստանայի նահանգին տոկատանչ ժողովրդեան յօգնութիւն զրկուած գումարներուն և նիւթական նպաստներուն բաչխման։ Կ'ըսուի թէ Ներմուժութիւն այսօր իսկ ճամբայ կ'ելնէ Մէրսին երթալու համար։

Առաչիկայ քանի մը չաբթուն մէջ կառավարութեան և վաճառականութեան համար կարեւոր բանը պիտի լինի ճշդել ապէտին ծաւալն և աստիճանութեան աստիճանը, թէ որ նահանգներու մէջ սովորական անձրեւները չեն եկած այս տարի, մեր գաւառային թղթակիցք այս նկատմամբ մանրակի տեղեկութիւններ տուին արդէն, և կը յուսանք թէ ի մտոյ կարող պիտի լինին ամբողջացնել զանոնք, որպէս զի ճշդիւ գիտնանք թէ հայաստանի, Կիլիկիոյ և մաս գաւառաց մէջ որ պիտի յայոդ և ոչ աւելի կամ նուազ անյայտ վիճակ մ'ունին մշակութեանց,

Ամէն պարագայի մէջ, գժբախտութիւն մ'է որ այս տարի քանի մը հարիւր հազար գաւառացիք պիտի տառապին արմտաց նուազութենէ և աղքատութենէ։ Այս իրողութիւն աչքի և սրտի դարնելու կերպիս մեր առջեւ կը դնէ սա հարց թէ, «կարելի չէ՞ միթէ որ մէկ տարւոյ երաչտութենէն երկիրն և ժողովուրդն ա՛յնչափ չմեասուին», Ուրիշ երկիրներու մէջ միթէ ամեն տարի անձրեւք կանոնաւորապէս կուգա՞ն, և միթէ ուրիշ երկիրներու մէջ անպատճառ ա՞ռ կը ծագեն երբ տարի մը բաւական անձրեւ չգայ։ Ի՞նչ է մեր այս դժբախտութեան պատճառն։ Ո՞չ ապաչէն հազարդակցութեանց արագ միջոցներու պակասութիւնն է։ Եթէ Ստանա և Գծնեւա երկրին այլ մասանց հետ արդէն կապուած լինէին երկաթուղիներով, կարելի՞ էր միթէ որ սով ծագէր այդ երկու նահանգաց մէջ։ Ադրատ գիւղացիները 30 դրուչի կոմ կը ծախեն եղերի Գծնեւա, եթէ խեղճ գիւղացին դիւրութիւն ունենար երկրին մէկ ուրիշ կողմը փոխադրելու իւր կով, աւելի չահով կընար վաճառել, Սովին գաւառաց մէջ արմտաց գիները վրայ կը դնեն ի չարկէ, Բայց երկաթուղիք չատով կը վերաստատէին գնոց հաւասարութիւն սովին գաւառաց և անոնց բախտաւոր դրացեաց միջեւ, եթէ գոյութիւն ունենային երկրին ներմուժները, Ցորչափ մինչ զրկինք քաղաքակրթութեան այս միջոցին, տուիղն անպակաս պիտի լինին մեր գաւառներէ, Ես ցաւալի է որ այս չաբաթ եւս կարող չենք չայոյ լուր մը տալու Փոքր Ասիոյ երկաթուղեաց չինութեան խընդրոյն վրայ, որ դեռ ի լուծում ո՛և է քայլ մը չըրաւ մինչեւ այժմ։

Ա.մեն պարագայի մէջ, գժբախտութիւն մ'է որ այս տարի քանի մը հարիւր հազար գաւառացիք պիտի տառապին արմտաց նուազութենէ և աղքատութենէ։ Այս իրողութիւն աչքի և սրտի դարնելու կերպիս մեր առջեւ կը դնէ սա հարց թէ, «կարելի չէ՞ միթէ որ մէկ տարւոյ երաչտութենէն երկիրն և ժողովուրդն ա՛յնչափ չմեասուին», Ուրիշ երկիրներու մէջ միթէ ամեն տարի անձրեւք կանոնաւորապէս կուգա՞ն, և միթէ ուրիշ երկիրներու մէջ անպատճառ ա՞ռ կը ծագեն երբ տարի մը բաւական անձրեւ չգայ։ Ի՞նչ է մեր այս դժբախտութեան պատճառն։ Ո՞չ ապաչէն հազարդակցութեանց արագ միջոցներու պակասութիւնն է։ Եթէ Ստանա և Գծնեւա երկրին այլ մասանց հետ արդէն կապուած լինէին երկաթուղիներով, կարելի՞ էր միթէ որ սով ծագէր այդ երկու նահանգաց մէջ։ Ադրատ գիւղացիները 30 դրուչի կոմ կը ծախեն եղերի Գծնեւա, եթէ խեղճ գիւղացին դիւրութիւն ունենար երկրին մէկ ուրիշ կողմը փոխադրելու իւր կով, աւելի չահով կընար վաճառել, Սովին գաւառաց մէջ արմտաց գիները վրայ կը դնեն ի չարկէ, Բայց երկաթուղիք չատով կը վերաստատէին գնոց հաւասարութիւն սովին գաւառաց և անոնց բախտաւոր դրացեաց միջեւ, եթէ գոյութիւն ունենային երկրին ներմուժները, Ցորչափ մինչ զրկինք քաղաքակրթութեան այս միջոցին, տուիղն անպակաս պիտի լինին մեր գաւառներէ, Ես ցաւալի է որ այս չաբաթ եւս կարող չենք չայոյ լուր մը տալու Փոքր Ասիոյ երկաթուղեաց չինութեան խընդրոյն վրայ, որ դեռ ի լուծում ո՛և է քայլ մը չըրաւ մինչեւ այժմ։

ԹԷՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԿԻՆՆ ՀՈԳԵԿԱՆ ՏԵՒԱԿԷՏՈՎ

Եթէ կնոջ զործարական կապուածութիւնը պատճառ մ'է իրեն համար ծանր եւ բազմաթիւ հիւանդութեանց, իւր հոգեկան կազմութիւնն ծնունդ կուտայ ոչ նուազ ծանր եւ բազմաթիւ հիւանդութեանց։ Չարկ է ուրեմն ճանչնալ կինն ոչ միայն իւր անդամային կազմակերպութեամբ, այլ նաեւ թէ ինչ եղանակաւ իւր կարողութիւնները կը գործադրուին, իւր զգացումները կը գործեն, իւր երեւակայութիւնն եւ բանականութիւնը կը կառավարեն։ Կնոջ կազմութիւնն խակատնպէս Ջրային է, հետեւաբար իւր տպաւորութիւնները այնչափ բուռն են որ զբաղատարած կարող է զանոնք զսպել եւ չատ անդամ անկարող զայնս չատատարելու։ Կնոջ համար Ջրային գրգռութիւնը իրական զօրութեան տեղը կը բռնէ. երբ իւր կամքը, երբ իւր քնահաճոյք եւ կամ իւր կիրքը կը խօսին՝ ամէն խոչընդոտները տապալելու եւ ամէն գժուարութիւններ յաղթահատելու կարող Ջրային դրութիւն մը կը հնազանդի անոնց։ Այս մարդէն նուազ զօրաւոր կը հրամայեն եւ անկէց անհոգանալ քիչ գործարանական զօրութիւն ունենալով հանդերձ, քաջութիւններ կը կատարէ որոց մարդն բոլորովին անկարող է։ Այս մարդէն աւելի կը տարպ նօթութեան, ծաբաի և քնատութեան։

Ի չգոյէ իրական զօրութեան, իւր Ջրային դրութիւն քաջութեան եւ անձնուիրութեան միւտ հաւատար զօրութիւն կ'արտադրէ։ Տկար, նիհար եւ փափկամարմ կիներ տեսանք որք տան, տան եւ հինգ, քան դիշերներ չարաչար եւ առանց վայրկեան մը իսկ ննջելու իրենց հիւանդ զաւկին եւ ամուսնոյն տնարին քով անցուցին։

Եթէ ճշմարիտ է որ իւր քնասօսական պատահանց կիրառութեան տեսակէտով կինն աքսիոքին չափ չէ քան թէ աքսիոքն է որ կու չափ չէ, ոչ նուազ ճշմարիտ է որ եթէ զայն իւր կենցաղին մէջ նկատենք, Ջրային դրութեան մէջ կը բախտ ոտի եւ Ջրերն են որ զայն դատ են ինչ որ է։ Եթէ այժմ ինչպէս սովորաբար ըզգալի մէջ՝ սիրան կարեկից զգացմանց իբր նշանակ առնենք, կարող ենք ըսել նաեւ թէ կինն ոչ միայն Ջրերուն մէջ կը բախտ ոտի այլ նաեւ սրտին մէջ։

Այդպարեւ ո՞ր դանելու է աւելի սէր, աւելի կիրք, աւելի անպատում գորով քան ի սիրտ կնոջ։ Ո՞ր գանելու է աւելի հիանալի հատատամուութիւն, աւելի վեհ անձնուիրութիւն, նահանջիական քաջագործութիւն, մեծանձնութիւն, անձնուրացութիւն, զոհողութիւն, առաքինութիւն եւ գիւցազնութիւն։

Ա.յսպէս ուրեմն սիրան ու Ջրերն՝ ասոնք են ահա կնոջ երկու մեծ ուժերն, երկու մեծ չարժառիթներն։ Երկու բառով կարող ենք արտայայտել զանոնք, պատասխանելէ և դիպուածէ։ Եւ այդ արեւ կնոջ գործերուն մեծ մասն այս երկու աղբիւրներէն կը բղխին. տպաւորութիւններէ, իրենց ամենայն ստատութեամբ եւ յախտուն ինքնաբերութեամբ. սրտէն, իւր բոլոր եռանդեամբ եւ բոլոր զեղմամբ։

Եթէ ինչպէս իրաւամբ ըսուած է՝ սրտէն է որ ամենէ վեհ խորհուրդներն եւ վեհագոյն ներշնչումներն կը բղխին, եթէ յարդն եւ կարեկցութիւնը սրտի ձիրքերուն պէտք է յարին, ծիրանի սրտան է կինն սիրուելու եւ յարգուելու։ Եւ եթէ կորովի գործերը տպաւորութեանց ստատութենէն կը ծնին, որչափ մեծ պէտք է լինի կնոջ զօրութիւնը։ Ինչ մեծ պիտի լինի իւր ուժը, քանի որ այնչափ բուռն եւ խորին կերպիւ դիւրազգած է, քանի որ իւր Ջրային դրութիւնը միշտ արձան կենդանի թող կուտայ իրեն անհամեմատ եռանդեամբ իւր տպաւորութիւնքն արտայայտել։ Բայց մարդկային ամէն իրաց մէջ չարն բարւոյն մօտէն կ'ընթանայ, ստուերը լուսոյ կը հետեւի, լաւագոյն իւր անպատեհ հակիւններն եւ վտանգներն ունի, քարքն ծաղկանց մէջ կը թաքչի։

Այդ փափուկ զգայականութիւնը, այն զօրեղ բուռն կերպը որ կնոջ զօրութիւնը կը կազմեն, միանգամայն իւր տկարութիւնն են։ Կնոջ մօտ կրնան հաւասար չէ Ջրային դրութեան եւ արիւնային դրութեան մէջ եթէ Ջրային հաւասարութիւնը յորդաւոտ կը հոսի, արիւնն ոչ այնչափ ճոխ եւ ոչ այնչափ առատ է անոր փրփրաթ հակակշիռ մը լինելու համար։ Արեան նուազութիւնը կնոջ կազմութեան նշանններէն մին է եւ ասոր համար ահա իւր զօրութիւնն աւելի Ջրային զրգռութեան մ'է քան թէ իրական, բնական եւ արդարացիր զօրութիւն մը։ Արդար հաւասարակշռութիւն մը չը կինայով Ջրային եւ արիւնային երկու դրութեանց մէջ, արիւնային դրութիւնն հաւասարապէս զօրաւոր՝ անկարող է Ջրային դրութիւնն իւր կանոնաւոր գործունէութեան արդար միջավայրին մէջ պահելու։ տակից առաչ կուգան այն զառանցանք, այն անկ

ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆԻՍՏԸ

Նոյեմբերի 30-ին Հայկական ՍՍՀ Գերագույն Խորհրդի նիստին ներկա էին պատգամավորներ բոլոր ընտրատարածքներից:

Նիստում ընդունվեցին հետևյալ օրենքները.

1. Հայկական ՍՍՀ տնտեսական շրջանների մասին, որի համաձայն Հայկական ՍՍՀ տարածքում ստեղծվում են Երևանի, Կիրովականի, Սևանի և Ղազախի տնտեսական շրջանները:

2. Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհրդի նախագահության, նախարարների խորհրդի, նախարարությունների, պետական կոմիտեների և գերատեսչությունների մասին:

3. Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհրդի պատգամավորների ընտրությունների մասին:

Օրենքները հրապարակվել են Հայկական ՍՍՀ Գերագույն խորհրդի Նիստի պաշտոնական տեղեկագրում:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԻ ՆԻՍՏԻ ՀԱՆԴԻՍԱՎՈՐ ՆԻՍՏԸ

Նոյեմբերի 30-ին Հայկական ՍՍՀ Գերագույն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ Ժիւլ Գրեվի ընտրութիւնը տեղի ունեցաւ Մարտի 30-ին։ Ընտրողների ընդհանուր թիւը 848 էր։ Ներկայ էին 787։ Ձայների մեծամասնութիւն էր հարկաւոր 394։ Ձայն ստացան՝ Գրեվի 563, Ֆերրի 212, Ռամպօ 9, Պրիսսոն 3։

Ընտրութեան արդիւնքը հրապարակուելուն պէս, Գրեվի բարեկամները սկսան ուրախութիւն յայտնել։ Ֆերրիի կողմնակիցները ցոյց տուին իրենց վրդովմունքը։ Ամբոխը հաւաքուեցաւ Ելիսէական դաշտերում, ուր գտնւում է նախագահի պալատը։ Ամբոխը գոռում էր. «Կեցցէ՛ Ֆերրի, կեցցէ՛ Ազգային ժողով, կորչի՛ Սենատ»։ Ոստիկանութիւնը ցրեց ամբոխը։ Ձերբակալուեցան 30 հոգի։

Ֆերրիի կողմնակիցները ուզում էին ցոյց տալ, որ Ազգային ժողովը աւելի ազատ է ընտրութեան մէջ, քան Սենատը։ Ազգային ժողովի անդամները ընտրուած են ամբողջ ազգաբնակութեան կողմից, իսկ Սենատի անդամները՝ միայն ընտրողների կողմից։ Ազգային ժողովի ընտրողների թիւը 10 հազար է, իսկ Սենատի ընտրողներինը՝ 5 հազար։

Ֆերրիի կողմնակիցները ասում էին, որ Սենատի ընտրողների մեծ մասը կազմում են գիւղացիները, որոնք ընտրութեան ժամանակ ենթարկուում են տեղական իշխանութիւնների ազդեցութեան։ Ազգային ժողովի ընտրողների մեծ մասը կազմում են քաղաքացիները, որոնք աւելի անկախ են

ՄԱՐՏՈՒՆԻ ԴԵՊ ԱՆԳԼԻԱ ՆԱՎԱՐԱՆ ՀՈՎԱՆՆԵՍ ՀԱՅԿԱԶՆ

ՀԱՅԿԱԶՆԱՅԻՆ ՈՍԿԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՆԱԽԱԳԱՀ

ՀՈՎԱՆՆԵՍ ՀԱՅԿԱԶՆ

Ծնած 1878 ի Տյուրքիոյ Թէոդոսիոս քաղաքը։ Ուսած է Մարսէյլի Ֆաբեանեան վարժարանին մէջ եւ ապա Փարիզի Պոլիթեքնիք դպրոցին մէջ։ Ուսանած է նաեւ Ֆրանսայի Պոր եւ Անգլիոյ Գրինուիչ նաւային ակադեմիաներուն մէջ։ Ունի նաեւ Ամերիկեան Նաւային Ակադեմիայի վկայական մը